

AVUSTURYA İKTİSAT OKULU, TEMSİLCİLERİ VE METODOLOJİK İLKELERİ

Kazım SARIÇOBAN

Kilis 7 Aralık Üniversitesi

Araştırma Görevlisi

Mehmet Sanlı Mahallesi Doğan Güreş Paşa Bulvarı No:134 KİLİS

kazimsaricoban@kilis.edu.tr

Özet

Avusturya İktisat Okulu'nun düşünsel kökenlerinin çıkış noktası olarak Carl Menger ve onun "İktisadın İlkeleri (1871)" adlı eseri okulun doğum tarihi olarak kabul edilir. İktisat teorisini, klasik teoriden farklılıklar içeren daha sağlam temellere oturtmak isteyen Menger, özellikle o dönem Almanya'sında etkili bir okul olan Alman Tarihçi Okulu tarafından dikkate alınmamıştır. Bunun üzerine üç cilt olarak yazmayı planladığı kitabını bırakarak iktisadın metodolojik temellerini ele aldığı "Politik İktisat ve Sosyolojinin Problemleri (1883)" adlı eserini yazmaya yönelmiştir. Alman Tarihçi Okulu ile girilen metodoloji tartışmaları, Avusturya Okulunun ismini duyurmaya başlamış ve okulun düşünsel temelleri atılmaya başlanmıştır. Avusturya İktisat Okulunun iktisat bilimine katkıları düşünüldüğünde, piyasa dengesi analizine marjinal kavramları kazandırmasının yanı sıra; marjinal fayda, fırsat maliyeti ve zaman tercihi gibi birçok Avusturya kökenli kavram ekonomik analize dâhil edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Avusturya İktisat Okulu, Carl Menger, Friedrich A. Hayek*

Alan Tanımı: B10, B13, B25

AUSTRIAN SCHOOL OF ECONOMICS, REPRESENTATIVES AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES

Abstract

Carl Menger is accepted as the starting point of intellectual origins of the Austrian School of Economics and his book named "Principles of Economics (1871)" is considered the founding of that school. Carl Menger wants to set the economics theory more strong basis which differ from the classical theory. However, it was neglected by German Historical School, which is effective in Germany especially in that era. Upon this, he gave up writing his book, which he planned to complete in three volumes. Then, he started to write his book named

“Political Economy and the Problems of Sociology (1883)“ which is about methodological foundations of economics. Methodological discussions with the German Historical School and laid the foundations of intellectual origins of the school. By considering the contributions of the Austrian School on economics, the Austrian School brought marginal terms into the market equilibrium analysis. In addition, many terms such as marginal utility, opportunity cost, time preferences are added to economic analysis by Austrian economists.

Keywords: *Austrian School of Economics, Carl Menger, Friedrich A. Hayek*

Jel Code: B10, B13, B25

1.GİRİŞ

İktisat tarihi içinde “okul” tanımlaması yapılırken, büyük ölçüde sosyolojik bir perspektiften bakılmaktadır. Yani belli bir görüşü savunan çok sayıda iktisatçının varlığı, bir veya birden çok bilimsel yayın yapan derginin etrafında toplanılması, belirli üniversitelerde yoğunlaşma ve destek görme şeklinde düşünsel olarak bir araya gelmesidir. Ancak, her şeyden önce, düşünsel birliktelik için ortak sayılabilecek rasyonel teorik bir zeminin var olması gerekmektedir. Bu bağlamda “okul”un ortaya çıkması ve etkinliğinin, konjonktüre de bağlı olduğu söylenebilir. Örneğin 1929 iktisadi krizi sonrası keynesyen iktisadın elverişli bir konjonktür yakalaması bu duruma örnek gösterilebilir. İktisat tarihi ve okullar incelenirken, temelde, öncelik sırasına göre ve izlenen yola göre iki tür yaklaşım vardır. Bunlardan ilki Ortodoks yaklaşım ikincisi ise heterodoks yaklaşımdır. Ortodoks yaklaşım hakim yaklaşımdır ve iktisat biliminin tarihini bu perspektiften okur. Heterodoks yaklaşım ise genelde ortodoksinin muhalifi olan okulların yaklaşımlarına verilen addır. İktisat bilminde ortodoksiyi neoklasik değerler dizisi oluşturur. Heterodoks okul, ortodoksiyi oluşturan neoklasik iktisadın muhalifidir ve neoklasik iktisadın dışında farklı değerler dizisine ve sosyolojik anlamda bir okul olmanın unsurlarına sahiptir. Buradaki muhalefet de metodolojik seviyede olur.

Bu bağlamda bu çalışmanın birinci bölümünde neoklasik iktisada muhalif okullardan biri olan Avusturya İktisat Okulu’nun tarihi gelişimi, ikinci bölümde temsilcileri ve iktisada bakışları incelenecek ve son bölümde de “okul”un metodolojik ilkeleri ele alınacaktır.

1.1. Avusturya İktisat Okulunun Tarihsel Gelişimi

Avusturya İktisat Okulu, Carl Menger'in 1871 yılında yayınlanan "Ekonomi Biliminin Temelleri" isimli kitabı ile doğmuştur. Daha sonra, Menger'in öğrencisi olmayan ancak görüşlerinin ateşli savunucuları olan iki genç iktisatçı Böhm Bawerk ve Friedrich von Wieser, 1880'li yıllarda yaptıkları çalışmalarla Avusturya İktisat Okulu ile ilgili olarak bir literatür oluşturmuşlar ve "Avusturyalılar" kavramı ekonomik platformda yer edinmeye başlamıştır. İleriki yıllarda özellikle Alman öğretim üyeleri ile girilen sert metodolojik tartışmalar Avusturya İktisat Okulunun uluslararası alanda tanınmasında etkili olmuştur (Adaçay ve İslatince, 2009:147). Marjinalist devrim diye de nitelendirilen bu yıllarda Menger, başlarda fikirlerini tek başına savunmak zorunda kalmış fakat daha sonra sıkı takipçileri olan Wieser ve Böhm-Bawerk'in de katkıları ile Avusturya İktisat Okulu'nu kurmayı başarmıştır (Görmez, 2008:58).

Avusturya İktisat Okulu bireysel davranış, girişimcilik, subjektif değerler ve piyasa sürecinde sermaye ve zamanın rolüne odaklanmıştır. Bununla beraber piyasa dengesi analizine marjinal kavramları kazandırmıştır (Barber, 2007:246). Marjinal fayda, fırsat maliyeti ve zaman tercihi gibi birçok Avusturya kökenli kavram ekonomik analize dâhil edilmiştir. Klasikler tarafından fark edilmeyen ve ekonomik analize bu okul ile dahil edilen marjinal fayda kavramı, bir malın son biriminin faydası, diğer bir deyişle, son birimin bir önceki birime oranla faydasını ifade etmektedir. Okul yaptığı analizlerin hepsinde iktisat problemlerinin psikolojik yönünü ele alır ve nihai fayda kavramını inceler. Bu sebeple Avusturya Psikolojik Okulu/Ekolü diye de adlandırılmaktadır (Adaçay ve İslatince, 2009:147).

2. AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN TEMSİLCİLERİ VE İKTİSADA BAKIŞLARI

Carl Menger (1840-1921), 1871'de "İktisadın İlkeleri" adlı eserini yayınlamakla iktisadi alanda marjinal devrim olarak adlandırılan yeni bir dönem başlatmıştır. Ancak eser yayınlandığı dönemde çok fazla bir etki yaratmamış ve kabul görmemiştir. Menger bu eserini klasik tekniklerin ve öğretilerin aksine, kıymet (değer) ve fiyat teorilerine dayalı olarak ele almıştır. Klasik iktisatçılar değeri, üretim faktörlerinin faaliyetleri sonucunda elde edilen karşılık olarak görürlerken; Menger ise, bir malın değerini, tüketici isteklerini ve arzularını karşılamaadaki tatmin özelliği ile açıklamıştır (Aktan, 2008:212). Menger'e göre ekonomik olmayan hiçbir malın ne mübadele ne de kullanım değeri vardır. Mal ile ihtiyaç arasındaki ilişki değişince değer de değişime uğramaktadır. Çünkü bir malın

değeri o mal ile ihtiyaç arasında var olan ilişkiye bağlıdır. Menger'in bu duruma örneği; suyu bol olan bir çöle bir kişi yerleşsin. Bu kişi için bir kova suyun önemi yoktur. Ancak suyun kuruması ve kıtlığın yaşanması halinde bir damlası bile bir değer ifade edecektir. Bu durumda değer; ihtiyaçlarda, miktarlarda ve nitelikteki değişimlere göre şekillenmektedir (Turanlı, 2008:157).

Menger'in iktisat bilimine yaptığı en ilginç ve önemli katkılardan biri “üst düzey mallar” adını verdiği üretim faktörlerinin kıymetinin belirlenmesi ile ilgilidir. Burada Menger, nihai tüketim mallarını “alt düzey” ve üretici malları dizisini de “üst düzey” olarak sınıflandırmıştır. Menger, üretim faktörlerini “üst düzey bir mal” olarak düşünmüş ve değerlerinin, üretimine hizmet ettikleri alt düzeyden bir malın umulan kıymetine bağlamak (atıfta bulunmak, atıf teorisi) suretiyle belirleneceğini öne sürmüştür. Bu kıymetin belirlenmesinde izlenecek en iyi yol ise söz konusu üretim faktörünün bir birimini üretimden çekmek ve bunun sonucunda toplam üretimde yaratacağı etkiyi gözlemlemektir. Toplam üretimde meydana gelen düşüş miktarı söz konusu değişken faktörün kıymetini oluşturur. Bu kıymet aynı zamanda söz konusu üretim faktörünün bir başka mal üretiminde kullanılması halinde “alternatif maliyetini (fırsat maliyetini)” gösterecektir (Savaş, 2007:542).

Avusturya Okulu'nun ikinci kuşak düşünürlerinden biri olan Böhm-Bawerk (1851-1914), Menger'in altında çalışmamasına rağmen onun teorilerinin sıkı bir destekçisi olmuştur. Menger'in subjektif değer teorisinin geliştirilmesine ve yayılmasına yardımcı olduğu gibi, sermeye ve faiz teorisine de önemli katkılarda bulunmuştur. Böhm-Bawerk, zaman tercih oranı kavramını iktisada kazandırmanın yanında üretimin zaman boyutunu da çalışmalarında vurgulamıştır. (Yay, Turan: s.3). Böhm-Bawerk, insanların çoğunun ellerindeki kuşu çalılıktaki kuşa tercih edeceklerini, yani gelecekte olana nazaran mevcut olana daha fazla değer vereceklerini ve gelecekte duyacakları ihtiyacın şiddetini küçümseyeceklerini ileri sürmektedir. Bu varsayıma “Zaman Tercih Kuramı” adı verilmektedir. Bu kurama göre, tasarrufla bulunma ve gelecekteki tatminlerden feragat etmelerine karşılık olarak, halkın -bir faiz oranının ödenmesi yoluyla- ödüllendirilmesi gerekmektedir (Barber, 2007:248).

Böhm-Bawerk, bağlama (atıf) teorisini kapitalist sınıfın elde ettiği geliri açıklamak için kullanmıştır. Böhm-Bawerk yaptığı çalışmalarda, kapitalist sınıfın faiz ve kâr adı altında gelirler elde etmesini haklı çıkarmış ve bu durumun çok yaygın politik ve sosyolojik yansımaları olmuştur (Savaş, 2007:547).

Avusturya İktisat Okulunun ikinci kuşak düşünürlerinden bir diğeri olan Friedrich von Wieser (1851-1926) 1884'de Prag'daki Alman Üniversitesi'nde iktisat profesörü olmuş ve 1903'de de Viyana Üniversitesi'nde Menger'in halefi olmuştur. Wieser, Menger'in bağlama (atıf) teorisine hayran olmakla birlikte, bu teorinin hatalı olduğunu öne sürmüştür. Wieser'e göre böyle bir yöntem söz konusu faktörü aşırı derecede kıymetli gösterebilirdi. Wieser önerdiği alternatif yöntemde, üretimden çıkarılan faktörün sebep olduğu üretim azalışını değil aksine, o faktörün miktarı arttırıldığı zaman yol açtığı üretim fazlasını, o faktörün kıymeti olarak kabul etmiştir (Savaş, 2007:545). Wieser, iktisat bilimine, "marjinal fayda", "fırsat maliyeti" ve "ekonomik planlama" gibi yeni terimler kazandırmış, bunun yanında, yatırımcılar, öncüler, kapitalistler ve girişimciler gibi yaratıcı birey üzerine özel vurgu yapmıştır.

Avusturya İktisat Okulu'nun üçüncü kuşağını oluşturan isimlerden biri olan Ludwig von Mises (1881-1973), Ekonomi teorisinin, Praxeoloji dediği tamamen a priori bir sisteme dayandığını savunmuştur. Praxeoloji kavramını, iktisadi davranışları da kapsayan bütün insan faaliyetlerinin genel teorisi olarak tanımladığı yeni bir bilim anlamında kullanmakta ve iktisadi bu yeni bilimin sadece bir alt birimi olarak almaktadır. A priori praxeology düşüncesinin çıkış noktası, keyfi seçilmiş önermeler değil; insanın sahip olduğu ve onu diğer canlılardan ayıran zekâ ve algılama yeteneği ile ilgili kendiliğinden kanıtlı tek bir önermedir. İnsan faaliyeti amaçlıdır ve bu yüzden gelişigüzel ya da tepkisel değil, değer yargılarına dayanan, belirli bir ereği amaçlayan ve bu amaca varmak için belirli araçların uygunluğu ya da uygunsuzluğu ile ilgili düşüncelerin rehberliğinde oluşan davranışlardır (Yay, Turan ve Gülsün, 2007:17-18). İlk kez Mises tarafından kullanılan praxeology kavramı Avusturya İktisat Okulu'nun ayırt edici bir özelliğidir.

Okulun üçüncü kuşak düşünürlerinden biri Joseph Schumpeter (1883-1950)'dir. Schumpeter'e göre, iktisadi uygulayıcıların bilinçli çabaları ile yöntem ve gerçeklerin bir araya gelmesi iktisat bilimini yaratan şeydir. Schumpeter, ekonomik istikrarsızlığı kapitalist sistemde girişimciye bağlar. Ona göre, yenilik olmaksızın büyüme, girişimci olmaksızın teknik yenilik ve kredi olmaksızın da girişimci yoktur. Kredi teknik yeniliğin parasal bakımdan tamamlayıcısıdır.

Avusturya İktisat Okulu'nun dördüncü kuşak düşünürlerinden biri Friedrich A. Hayek (1899-1992)'dir. Hayek bir iktisat düşünürü olmasının yanında aynı zamanda bir iktisat metodoloğudur. Bu yüzden Hayek neredeyse bütün kitaplarında iktisadın yönteminin ne olması gerektiğine yönelik olarak düşünceler ileri sürmüştür. Bu konuda da fizik bilimlerinde kullanılan tümdengelim

yönteminin kullanımının iktisat için elverişli olmadığı düşüncesindedir (Küçükkalay, 2008:426).

Hayek'in ilk düşünceleri ekonomik dalgalanmalar ile para ve kredi sistemi arasındaki ilişkiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Hayek "Para Teorisi ve Ekonomik Dalgalanmalar" (Monetary Theory and the trade Cycles) (1929) adlı ilk kitabında para arzında ve para miktarında meydana gelen değişmelerin, iş çevrelerince "yanlış sinyaller" olarak algılanmasının ekonomik dalgalanmaların esas sebebi olduğunu öne sürmüştür. Örneğin kredi miktarındaki artış, faiz oranlarını düşürecek, bu ise iş adamlarını yanıltacak ve normal faiz oranında kârlı olmayan girişimlere yöneltecektir. Tüketiciler de buna benzer yanılgılara kapılacak ve ekonomide önce bir bolluk (boom) daha sonra ise gerileme (recession) ortaya çıkacaktır (Savaş, 2007:1023). Hayek'e göre, konjonktür dalgalanmalarının nedeni para hacminin elastik olmasıdır. Para hacminin elastikiyetinden dolayı bankalarca talep edilen (kredi) faiz haddi, her zaman denge faiz haddine eşit olmaz. Konjonktürel dalgalanmaların belirleyicisi olan böyle bir durumda iktisadi dalgalanmaların çıkış nedeni olarak, bankacılıktaki kredi sisteminden kaynaklanan para hacmi değişimleri gösterilir (Alp ve Karakaş, 2009:).

Hayek, Friedman'ın para teorisini eleştirir. Friedman'ın modelinde reel fiyatlar uzun dönem dengesine doğru yönelirken, parasal değişimler yalnızca nominal büyüklükleri etkiler; üretim üzerinde bir etkisi yoktur. Burada önemli olan para arzının fiyatlar genel düzeyi üzerindeki etkisidir. Paranın kısa dönemde üretim ve sermaye yapısı üzerindeki etkisine analizde yer yoktur. Hayek, Friedman'ın aksine, bireylerin kararlarından hareket eden bir teori geliştirmiştir. Hayek'in kriz teorisinde fiyat, sermaye ve para teorisi iç içedir. Bu teoride fiyatların, bilgi iletişim mekanizması olduğu, sermayenin de heterojen niteliği vurgulanır. Hayek'in para teorisinin Friedman'dan farklı yanı, yalnızca, para arzı ile fiyatlar genel düzeyi arasındaki oransal ilişkiyi ele almaması, bunun yanında paranın nereden ve nasıl ekonomiye yayıldığı ve üretim/sermaye yapısını nasıl etkilediği gibi konuları içermesidir (Yay, Turan ve Gülsün, 2007:205).

Hayek ve John Maynard Keynes arkadaş olmalarına rağmen mesleki olarak birbirlerine muhaliftiler. Hayek, Keynes'in Para Üzerine Tezi'ne (1931-1932) bir sermaye teorisinin bulunmaması nedeniyle eleştirmiş, Keynes de buna karşılık, Hayek'in Fiyatlar ve Üretim'ini anlaşılabilir ve "yoğun bir sis kümesi" olarak eleştirmiştir (Skousen, 2009:337). Hayek'in Keynes'e bir diğer eleştirisi, Keynes'in "Genel Teori" adlı kitabı üzerindedir. Bu kitaba yönelik iki temel konudaki eleştirilerinden ilki, Keynes'in öne sürdüğü gibi depresyon ve krizde oluşturulan efektif talep artışı ile yatırımların arttırılabileceği ve dolayısıyla

krizden kurtulunabileceği tezinin yanlış olduğunu göstermek, ikincisi ise daha çok siyaset felsefesine yakın bir içeriğe sahip olan, Keynes'in devletin sınırlarını genişletmeye ilişkin düşüncelerinin eleştirilmesidir (Alp ve Karakaş, 2009:10).

3.AVUSTURYA İKTİSAT OKULU'NUN METODOLOJİK İLKELERİ

3.1.Sübjektivizm

Sübjektivizm kavramı, iktisat literatürüne 1870'lerin marjinal fayda devrimi ile girmesine rağmen, Menger ve Avusturya'lılar dışında, tüketici zevklerini ifade eder. Avusturya Okulu'nun amacı ise bu kavramın iktisattaki kullanım alanını genişletmektir. Okulun düşüncesine göre sübjektivizm, iktisadi açıklamanın temellerini oluşturan boyutlardan biri ve bir iktisat metodolojisidir. Bu bağlamda Avusturya Okulu sübjektivizmi, iktisadın her şeyden önce, nesnel ve objektif büyüklükler arasındaki ilişkilerle değil; insanların nesnelere, insanların insanlarla giriştikleri ilişkilerle, insanların seçim/tercihte bulunmasına yol açan düşünceleriyle ilgilenmesi gerektiğini öne sürer (Yay, Turan, s:9). Menger'in sübjektivist devrimi, piyasa düzeninin işleyişini açıklamak için çıkış noktası olarak, bireylerin sübjektif tatminlerini alıp, emek-değer teorisinin yerine fayda-değer teorisini koymaktadır. Piyasa ekonomisinde gerçekleşen tüm ekonomik aktiviteler temelde sübjektif değer teorisine dayanmaktadır (Biber, 2006:32).

3.2.Metodolojik Bireycilik

Metodoloji bireycilik kavramı ile ekonomik olayların, karar ve tercihlerin açıklanmasında birey davranışlarına bakılması gerektiği savunulmaktadır. Metodolojik bireycilik ilkesine göre toplumdaki bütün ekonomik ve sosyal kararlar bireyin tercihlerine göre belirlenir. Bireycilik bir analitik metot olmasının yanında aynı zamanda sosyal düzeni oluşturan bir sistemdir. Menger'in bütün sistemi metodolojik bireyciliğe dayanmaktadır. Atomistik metot olarak da ifade edilen bu ilkeye göre, bütün sosyal fenomenler bireysel davranışların analizi ile açıklanabilir. Yani sosyal sınıflar, devlet ve diğer topluluklar karşılıklı ilişkiler açısından bireyler düzeyine indirgenerek incelenebilir.

Metodolojik bireyciliğin karşı kutbunda metodolojik bütüncülük ya da diğer adıyla metodolojik holizm bulunur. Bu yaklaşımda önemli olan grup ya da kurumların bir bütün olarak özelliklerinin anlaşılmasıdır. Metodolojik holizm, metodolojik bireyciliğin sosyal bilimlerin araştırma alanını sınırladığını, sosyal bütünlükleri inkar ettiğini ileri sürerken, metodolojik bireycilik ise metodolojik holizmin bilimsel bir nitelik taşımadığını, holizm üzerine inşa edilen teorilerin

tamamlanmamış ve bu teorilerin iktisadı anlamada yanıltıcı ifadeler olduğunu ileri sürmektedir (Görmez, 2008:85).

3.3. Amaçlanmayan Sonuçlar, Spontane Kurumlar, Bilgi ve Zamanın Önemi

Kendiliğinden düzen ya da kendiliğinden kurumlar kavramı, Avusturya İktisat Okulu'nun geliştirmiş olduğu sosyal kurumların evrim teorisini ifade eder. Bu teoriye göre, devlet, dil, yasa, para ve piyasa gibi kurumlar insanların belirli temel ilkelerden hareketle bilinçli olarak ürettikleri kurumlar değil, insanlık tarihinin belirli bir aşamasında amaçlanmaksızın ortaya çıkmış tesadüfi kurumlardır. Bu noktada iktisadın yanıtlaması gereken soru, insanların kurmayı ya da oluşturmayı düşünmedikleri ve bu amaçla belirli bir çaba göstermedikleri halde ortaya çıkmış olan bu kurumların nasıl olup da toplumun refahına katkıda bulduklarıdır.

Avusturya Okulu'nda piyasaya süreç olarak bakılır ve bilgi bu süreç içerisinde elde edilir. Bu süreç içinde gerçekleşen değişim bilgide de değişimi içerir. Bu nedenle merkezi bilgi yerine kısmi bilgi çok önemlidir. Hayek'e göre piyasa sürekli değişim içinde olan bir süreçtir ve bu süreç planlanmayan, beklenmeyen değişimleri de içermektedir. Bu açıdan bilgi tek elde toplanamaz ve merkezi otoritenin, tüm bireylerin sahip olduğu bilgiyi bilmesi olanaksızdır. Bilgi işlem ve iletişim araçlarındaki gelişmeler piyasanın sağladığı etkinliği sağlayamaz. Bu bağlamda piyasa, bireylerin diğer bireylerin faaliyetlerine bakarak kendi faaliyetlerini düzenlemesini sağlar. Bireylerin tepkisi haber alma ve ileriye görme üzerine kuruludur. Piyasa ve rekabet, bilgi kalıbındaki sürekli değişimleri yansıtır. Bu durum ise beklentilerin sürekli olarak değişmesi anlamına gelmektedir (Biber, 2006:39).

4. SONUÇ

Avusturya Okulu, Adam Smith ve onun ekonomideki doğal özgürlük modelinin gelişmesine üç yönden katkıda bulunmuştur. Bunlardan birincisi değer tüketici kökeni yani atıf teorisi olarak adlandırılan olgudur. Bu durumda fayda, girdilere değer yükler ve bu yolla girdilerin değerini belirler. Bir başka deyişle fayda üretim sürecini ve fiyatlamayı belirler. İkinci katkısı marjinal fayda/maliyet analizidir. Fiyatların ve maliyetlerin son birim sınırında belirlendiği bu analiz bugün mikro iktisadın temelini oluşturur. Üçüncü katkısı ise subjektif değer teorisidir. Bu teoride değerler, esas olarak tüketicilerin istek ve arzularına göre belirlenir. Yani mal ve hizmetlerin ölçülebilir objektif bir değerinin olmadığı, değer özünde subjektif bir nitelik taşıdığı ve değer tüketicilerin mal ve hizmetlerden yararlanmaları sırasında elde ettikleri tatmin düzeyine bağlı olduğu görüşü benimsenir.

KAYNAKLAR

- Adaçay, Funda Rana ve İslatince, Hasan, İktisadi Düşünceler Tarihi, Ekin Basım Yayım Dağıtım, Bursa, 2009
- Aktan, Coşkun Can, Yeni İktisat Okulları (2. Baskı), Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008
- Alp, Salih ve Karakaş, Adem, F.A. Hayek'in Saf İktisat Teorilerine Bir Bakış, Akademik Bakış-Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler e-Dergisi, Sayı:18, 2009
- Barber, William J., İktisadi Düşünce Tarihi (Çev. İhsan DURDU), Metropol Yayınları, İstanbul, 2007
- Biber, Ahmet E., Avusturya Okulunda Devlet Anlayışı (Hayek Özelinde Bir İnceleme) (Yayınlanmış Master Tezi),<http://www.belgeler.com/blg/sv9/avusturya-okulunda-devlet-anlayisi-hayek-ozelinde-bir-inceleme-the-perseption-of-government-on-austrian-school-a-specific-analysis-on-hayek> (29.11.2011)
- Görmez, Fatma E., Değer Kavramına Yeni Bir Bakış: Carl Menger, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, <http://www.belgeler.com/blg/1h10/deger-kavramina-yeni-bir-bakis-carl-menger-new-perspective-on-the-concept-of-value-carl-menger> (29.11.2011)
- Küçükkalay, Abdullah M., İktisadi Düşünce Tarihi, Beta Basım, İstanbul, 2008
- Savaş, Vural F., İktisatın Tarihi, Siyasal Kitabevi (5.baskı), Ankara, 2007
- Skousen, Mark, İktisadi Düşünce Tarihi: Modern İktisadın İnşası (Çev. Mustafa Acar, Ekrem Erdem, Metin Toprak), Adres Yayınları, Ankara, 2009
- Turanlı, Rona, İktisadi Düşünce Tarihi (4.Baskı), Bilim Teknik Kitabevi, Eskişehir, 2008
- Yay, Turan, Avusturya İktisat Okulu'nun Tarihsel Gelişimi ve Metodolojisi, <http://turanyay.org/files/other/piymetod.pdf> (29.11.2011)
- Yay, Turan ve Gülsün Gürkan, İktisat Yazıları: Metodoloji-Düşünce-Politika, Nobel Yayın, Ankara, 2007
- Younkins, Edward W., Carl Menger and The German Historical School, <http://www.quebecoislibre.org/04/040306-12.htm> (29.11.2011)